

Hvad er mystik og mystiske oplevelser?

2017.03.05 Erik Palle Olesen

www.mystikkensvej.dk

Indhold

- Poetisk sammenfatning
- Mit personlige møde med mystik og mystiske oplevelser
- Kristusvision
- Hvad er så mystik, og hvilken betydning har mystiske oplevelser i mystikken?
- Nogle eksempler på "klassisk mystik"
- Bilag . Uvidenhedens sky

Poetisk sammenfatning

Mystik er en bevægelse,
en bevægelse af og i bevidsthed og personlighed:

*Fra dual bevidsthed
til en stadig mere nondual bevidsthed.*

*Fra et jeg, præget af emotionel projektion,
til et jeg med stadig mindre emotionel projektion.*

Bevægelsen er en frihedsbevægelse,
en helende frihedsbevægelse:

*Splittelsen og sårene heles, skønhed og glæde frisættes.
Og tilstanden er smitsom - gennem spejling.*

Mystik er en oplevelse:

Oplevelsen af at vågne til en anden og større virkelighed.

*Oplevelsen af at overgive sig til ydre vejledning,
og siden til indre.*

*Oplevelsen af at være favnet, rummet og tilgivet
præcis, som man er,
med hud og hår og det hele.*

*Oplevelsen af det hellige og nåden som indre realiteter,
og af at slippe kontrollen,
først med uro og angst, siden med glæde og taknemmelighed.*

*Oplevelsen af at slippe for sig selv,
og af at blive ført uden at kende målet.*

Mystik i dybere forstand
er uafhængig af enhver religion og spirituel gruppering:

*Mystik taler naturens sprog,
er ikke forenelig med religiøs og spirituel dogmatik.*

*Når man alligevel taler om fx kristen, islamisk eller jødisk mystik,
skyldes det social og praktisk nødvendighed.*

*Mystikeren må sikre sig et minimum af accept
for at undgå stemping som afviger, psykisk syg eller kætter
og dermed udstødning, bandlysning eller det, der er værre.*

Det er også en realitet i dag.

Mystikkens vej er en vej til frihed,
og hvert eneste skridt er helende,
også når det gør ondt:

Tro, håb og kærlighed er både mål og midler.

*Dertil kommer forskellige praktiske redskaber og anvisninger,
præget af tid og sted.*

Mystik er stilhed:

*En indre stilhed,
som skyldes stadig dybere frihed for uforløst emotion
og tanker, som altid roder og regerer i baggrunden.*

*En skabende stilhed,
som giver plads til intuitionens kreative og mangfoldige udtryk.*

Mit personlige møde med mystik og mystiske oplevelser

Jeg fik første gang kontakt med temaet mystik i 1967, var da 22 år. En boghandler i nærheden af min bopæl havde ophørsudsalg, og jeg benyttede lejligheden til at snuse efter spændende bøger til lav pris.

Blev opmærksom på en bog, der hed "Mystik og mystikere", en af Gyldendals uglebøger¹. Jeg kendte ordet mystisk, men mystik og mystikere havde jeg ikke hørt om. Uglebøger var skrevet af dygtige fagfolk, vidste jeg, og da prisen var lav, købte jeg bogen.

Det viste sig, at der var tale om en samling kommenterede uddrag af tekster, skrevet af såkaldte mystikere. Tekster jeg aldrig havde set eller hørt om før.

En af de mystikere, bogen citerede, var Gerhard Tersteegen (1697-1769). Han har bl.a. skrevet:

"Syner, åbenbaringer, tilkendegivelser fra en indre røst, profetiens gave og mange andre mærkelige ting kan vel blive en mystiker til del, uden at han selv ønsker det, men har i virkeligheden så lidt at gøre med det væsentlige i mystikken, at de af alle erfarne mystikere ikke regnes for noget synderligt. Ordet mystik eller mystisk anvendes snart i en videre og snart i en snævrere betydning... I snævrere og egentlig forstand sigter det til den form for oplevelse og erkendelse af Gud, som Paulus og alle mystikerne efter ham har kaldt oplysningen, og som apostlen beder må blive alle troende til del... Dertil hører endvidere... et guddomsliv, hvor det ikke mere er... jeg'et, der lever, men Kristus i ham, en dvælen i himlen, i Guds fred, der overgår al forstand..."

Mens jeg læste bogen, dukkede så denne tanke spontant op i min bevidsthed:

Det du læser bor også i dig selv - alt sammen.

Samtidig oplevede jeg det, som en hidtil ukendt streng af glæde og skønhed blev anslået i mit indre, som et nyt indre sprog vågnede - et poetisk, ikke-intellektuelt sprog.

Det var mærkeligt, men følelsestenen var let og glædesfyldt, så jeg læste roligt bogen færdig og forfra endnu en gang.

Gjorde mig ingen forestillinger om, hvorfor jeg fik det budskab, eller hvor det kom fra. Min opmærksomhed

¹ Marcus, Aage. Mystik og mystikere. Gyldendal 1962.

var udadventt, og oplevelsen gled hurtigt i baggrunden. Der blev den i 20 år.

Den Paulus, Gerhard Tersteegen omtaler, hed jo oprindeligt Saul. Som Saul modtog han ifølge bibelen en af den vestlige verdens mest kendte mystiske oplevelser, den der kaldes Paulus' omvendelse. Bibelen beretter (forkortet og let omformuleret af mig)²:

Saul er på vej til Damaskus for at pågribe kristne. Undervejs oplever han pludselig, at et meget stærkt lys - tilsyneladende fra himlen - lyser ned på og om ham.

Han føler sig overvældet, synker sammen og hører en stemme sige: "Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?"

Saul svarer stemmen: "Hvem er du, Herre?" Og stemmen siger: "Jeg er Jesus, som du forfølger. Rejs dig og gå ind i byen, så vil du få at vide, hvad du skal gøre."

Saul rejser sig og opdager, at han er blevet blind. Ledsagerne må føre ham til Damaskus. Han er blind i tre dage, og i den tid spiser og drikker han ikke."

Man kan overveje, om Saul virkelig havde denne oplevelse, herunder om den er refereret korrekt. Og man kan overveje, om lyset og stemmen kommer udefra, eller om Saul i virkeligheden ser og hører et indre lys og en indre stemme men alligevel oplever, at lyset og stemmen kommer udefra. Jeg lader disse og lignende spørgsmål ligge.

Man kan også fundere over, hvordan oplevelsen kan forstås og fortolkes i dag:

Jeg læser, at Saul (Sauls jeg-bevidsthed og vilje) føler sig aldeles overvældet af lyset, stemmen, hele situationen. Han (jeg-bevidstheden og viljen) mister enhver kontrol samtidig med, at lyset og stemmen manifesterer sig for jeg-bevidstheden.

Saul oplever, at lyset og den ukendte stemme (en ukendt, indre bevidsthedsinstans) her og nu er hans (jeg'ets og viljens) herre, og at herren er den Jesus, han (kun) kender gennem de forfulgte og pågrebnes tro. Han synker sammen for herrens åsyn.

Da Saul rejser sig efter oplevelsen kan han ikke se. Er blind i tre dage og kan i den tid heller ikke spise eller drikke. Hans mystiske oplevelse omfatter altså både krop, sanser, følelser, vilje og bevidsthed.

Forvandlingen af Sauls følelser, vilje og bevidsthed viser sig ifølge bibelen at være irreversibel. Han indser i løbet af nogen tid, at personen Saul "døde" på vejen til Damaskus og blev "genfødt" som Paulus, en tjener for Jesus.

En ydmyg, aktivt handlende tjener for de holdninger og værdier Jesus repræsenterer, jf. også Gerhard Tersteegen ovenfor: "*det ikke mere er mennesket eller jeg'et, der lever, men Kristus i ham...*"

I dag er det veldokumenteret, at mange mennesker overalt i verden - unge og gamle, raske og syge, religiøse og ikke-religiøse, rige og fattige - har haft en sådan overvældende, mystisk oplevelse, og derpå har ændret livsbane mere eller mindre radikalt.

Nogle af disse mystiske oplevelser har primært rummet specifik religiøs symbolik, mens andre har rummet anden numinøs symbolik (mytologisk symbolik, natursymbolik o.a.).

Oplevelser i stil med Sauls blev tidligere omtalt som omvendelser, frelse eller genfødsel i nogle religiøse miljøer, og også af nogle religionspsykologer - fx omvendelse fra "et liv i synd" til "et liv i og med Jesus"³. Denne terminologi er formentlig mindre brugt i dag.

Kristusvision

I 1987 modtog jeg selv en mystisk oplevelse med nogle af de samme elementer, som Saul oplevede ifølge overleveringen. Jeg har haft flere mystiske oplevelser, men denne repræsenterer kvantespringet, hvorfra ingen vej gik tilbage.

Oplevelsen i 1987 rummede også

- et overvældende stærkt, hvidt lys, der pludselig kom "ud af det blå",

² Det nye testamente, Apostlenes gerninger, kap. 9, vers 1-9.

³ Beretningen om Milarepas liv kan læses på denne måde, se Milarepa, Tibets største Yogi. Forfatter? St. Ansgars forlag 1995.

Se evt. også James, William. The Varieties of Religious Experience. Oxford University Press 2012. First published 1902. Her er mange eksempler.

- en så stærk kropslig påvirkning, at jeg nok var sunket samme, hvis jeg ikke havde siddet på en stol,
- en langvarig Kristus-vision,
- en varig ændring af mit syn.

Jeg hørte ikke en stemme ved den lejlighed, men det gjorde jeg året før. Det var en mandsstemme, som med stor kraft sagde:

"Det er mærkeligt at overvære min egen død".

Begge oplevelser kom spontant under en simpel, kropsorienteret opmærksomhedsøvelse på mit første respektive andet meditationskursus.

Her er et referat af 1987-oplevelsens første fase og dag.

Jeg skal på et tidspunkt, mens øjnene er lukkede, fokusere min opmærksomhed i "det symbolske hjerte" foran på brystkassens midte. Da jeg gør det, oplever jeg pludselig, at et hvidt lys vokser frem af sig selv på dette sted. Det bliver hurtigt meget stærkt og fanger hele min opmærksomhed.

Efter nogle få sekunder bevæger lyset sig af sig selv hurtigt op gennem halsen og op i hovedet, hvor det straks, meget overrullende udvikles til en blændende "eksplosion" af hvidt lys, der udfylder hele "oplevelsesrummet", stadig mens øjnene er lukkede. Får samtidig at vide:

"Dette lys er stærkere end solen".

Det er ikke en hørlig stemme, men en sprogligt formuleret vished.

Intensiteten i lysoplevelsen er langt stærkere, end noget jeg nogensinde før har oplevet, og jeg græder på en gang af glæde og sorg. Samtidig bevæger en bølge af nærmest "elektrisk højspænding" sig på en gang op, ned og ud overalt i kroppen.

Jeg begynder at ryste i hele kroppen fra øverst til nederst, inklusive hænder og fingre og fødder og tæer, og udtrykket *kosmisk orgasme* dukker op i min bevidsthed, et udtryk, som jeg aldrig har hørt eller hæftet mig ved før.

Samtidig bliver jeg (gjort) opmærksom på, at der overhovedet ingen seksuelle følelser er i oplevelsen.

"Lysekspllosionen" varer måske 5-6 sekunder, og ud af lyset fremstår så gradvist et overvældende smukt lidelseskrucifiks.

Det slanke krucifiks er af sølv med en forside af sort velour, hvorpå Kristusfiguren hviler. Den er af guld og udfylder størstedelen af korset.

Opmærksomheden fokuseres lidt efter på Jesus' lidelsesprægede hoved og overkrop. Oplevelsen af en fuldstændig overvældende, sorg- og glædesfyldt skønhed fortsætter uændret.

Dette krucifiks svinder så langsomt bort og samtidig fremvokser et andet lidelseskrucifiks, denne gang helt i sølv, inklusive Kristusfiguren. Kristusfiguren er meget mindre i forhold til korset.

Så svinder dette krucifiks langsomt væk, og samtidig fremvokser et tredje, også et lidelseskrucifiks. Det er et smykkekrucifiks af guld, udsmykket med ædle stene.

Guldkrucifikset svinder gradvis bort og afløses af et mindre, symmetrisk, enkelt sølvkors med lige lange grene, altså som et plus-tegn.

Her stopper vejlederen øvelsen, og jeg afbryder den modvilligt, idet oplevelsen af umådelig, forløsende skønhed er uforandret til stede. Det gælder også kropsrystelserne. Da jeg åbner øjnene stopper visionen, men kropsrystelsen fortsætter uændret som en indre rystelse.

Kurset sluttede dagen efter oplevelsen. På vejen hjem gik det op for mig, at mit farvesyn var blevet forandret, mest oplevelsen af røde farver. De havde fået en påfaldende større dybde, glød og varme, som var meget dragende, fuld af skønhed.

Det viste sig at være en varig forandring, som med tiden kom til at omfatte hele farvespektret. Der var også andre ændringer af synet.

Oplevelsen fortsatte på anden vis i flere dage og blev siden kommenteret af og til i drømme, bl.a. disse:

1988.07.21. Får at vide, at "visse, indre oplevelser i drøm og meditation har en sådan styrke, at de må kaldes visioner. Heri gives oplysning om individets opgave og mål i livet. Dette gælder således min Jesus-vision fra 1987".

1995.06.28. Får at vide: "Kristusvisionen i 1987 udtrykker smertens og lidelsens gradvise forvandling til enkelhed, glæde og afklaret ro med Jesus som forløsnings centrum - og derpå korset".

2015.04.15. Søvn er slut, forgiftningen slut, kærligheden sat fri fra krav og bindinger. Samtidig er hele den store, højtidelige og til tider dramatiske symbolik knyttet til udviklings- og bevidsthedsrejsen ophørt.

Lyset uden farver har taget over, både dag og nat. De mange brydnings- og spejlingsfænomener, som skabte symbolerne er væk. Lyset er rent, klart og roligt - på en gang stærkt og blidt. Jeg'et har ingen rolle her, er blot et lille, tjenende bevidsthedsorgan.

Det er her processen og beskrivelsen afviger fra det, som ses i de fleste gamle såvel som nye spirituelle tekster. De fleste tekster fastholder og forbliver til det sidste i en religiøs eller spirituel symbolverden og dogmatik.

Hermed bevares og fastholdes også en bevidsthedsmæssig og kropslig ufrihed, en naturfremmed tilstand. Et kulturprodukt, som har udspillet sin rolle. Lyset, som slukker alle begær og al smerte, slukker også alle lidelses-, forløsnings- og frelsesymboler.

Hvad er så mystik, og hvilken betydning har mystiske oplevelser i mystikken?

Mange nedskrevne nærdødsoplevelser ved ulykke, operation, sygdom, selvmordsforsøg o.a. beretter om overvældende religiøs eller/ og anden numinøs symbolik (mytologisk symbolik, natursymbolik, eksistentiel visdom o.a.).

I akut livs- og førlighedstruende situationer under fx krigshandlinger, tortur, bilulykker, bjergbestigning, sejlskibe o.l., som ikke udvikler sig til manifest nærdød, beskriver nogle oplevelser af lignende art.

En fællesnævner for disse to kategorier af akut livs- og førlighedstruende situationer er, at jeg-bevidstheden og viljen er sat ud af spillet eller har opgivet enhver kontrol.

I stedet har en autonom (instinktiv, intuitiv) bevidsthedsdimension "af sig selv" taget over og samtidig lukket ned for al emotion. Alt sker derpå "af sig selv" uden forstyrrende angst, forsinkende tanker eller paniske handlinger⁴. Situationen minder i så henseende om den, Saul oplevede.

Fra min synsvinkel kan sådanne oplevelser kategoriseres som mystiske.

Under seksuel orgasme, ved fødsler og i andre biologisk "ekstreme" situationer oplever nogle ligeledes at få kontakt med religiøs eller/ og anden numinøs symbolik.

Indtagelse af visse psykotrope stoffer, længerevarende hyperventilation og andre shamanistiske o.l. teknikker kan undertiden også fremkalde sådanne oplevelser⁵.

Også her er jeg-bevidstheden og viljen for en tid sat delvis eller måske helt ud af spillet, men ikke eller kun delvis emotionerne.

Litteraturen, faglitteraturen og www rummer tusinder af beretninger om ovennævnte, forskellige kategorier oplevelser.

Jeg har for nylig drøftet spørgsmålet "hvad er mystik?" med en religionshistoriker. Han skriver bl.a., at "mystik er et meget mystisk fænomen" og prøver så at fjerne mystikken fra mystikken ved at definere mystik som "en ekstatiske teknik med et ekstatisk indhold"⁶.

Jeg finder ikke mystik mystisk. Mener, at en af grundene til, at mange finder mystik mystisk er, at de forser sig på den (ekstatiske) mystiske oplevelse.

4 Se fx Levine, Peter A. Den tavse stemme. H. Reitzel 2012.

5 Se fx Grof, Stanislav. Healing our Deepest Wounds. Stream of Experience Productions 2012.

6 Se Geertz, Armin W. i Mystik - i filosofi, religion og litteratur. Af Aksel Haaning og Magnus Riisager. Forlaget Univers 2011.

Der er ingen mystik uden ekstatiske oplevelser med religiøs eller/ og anden numinøs symbolik (mytologisk symbolik, natursymbolik o.a.). Det mener jeg, at man kan sige.

Men hvis man definerer mystik som "en ekstatiske teknik med et ekstatiske indhold", så bliver mystikeren en tekniker, og ekstatiske oplevelser af enhver art bliver både målet og meningen for mystikeren og evt. elever.

Gerhead Terstegens siger i modsætning hertil (med mine ord), at

mystikkens mål er en sådan forvandling af bevidsthed og personlighed, at den klarhed og kærlighedsevne, Jesus repræsenterer, frisættes stadig dybere i mystikeren.

Det er efter min opfattelse mystikkens universelle og tidløse budskab⁷.

Jeg ser et lignende budskab i buddhistisk, hinduistisk, taoistisk og sufistisk mystik⁸. Det findes desuden i (nogle) myter og eventyr uden brug af specifik religiøs terminologi⁹. Se også bilagte tekst "Uvidenhedens sky".

Meditations- og opmærksomhedsøvelser af den art, jeg i sin tid lærte, og de øvelser jeg selv formidler i dag, er ikke ekstatiske teknikker. De hverken kan eller skal i sig selv skabe eller fremprovokere ekstatiske oplevelser med religiøs eller/ og anden numinøs symbolik.

Hvis det alligevel sker under en sådan øvelse, så er øvelsen alene strået der (blidt) knækker kamelens ryg (= viljen, kontrollen).

Den virkelige årsag er formentlig oftest en mangeårig udtrætning af viljen, kontrollen, jeg'et som følge af dybe, skjulte emotionelle smerter samt en ledsagende, stadig dybere længsel efter indre harmoni, fred og frihed.

Oplevelsen kommer som en gave eller nåde, når og fordi fordi personen (jeg-bevidstheden, viljen) er rede til at modtage den. Svære trusler mod liv og integritet i de tidligste livsfaser, opvæksten, eller/ og måske en nærdødsoplevelse, kan i nogle tilfælde have beredt vejen.

Udtrætningen af jeg'et og viljen og længslen efter indre fred og frihed muliggør overgivelsen, jf. også forordet i min første bog:

Mystikken har i årtusinder berettet om en frihed og glæde uden grænser - altid til rådighed når blot, når blot vi kan overgive os til det ukendte lys og mørke i os og øve os i at tro, at lyset er stærkest, en tro som styrkes af erfaringen.

7 Se fx Smith, Huston. Religioner i Øst og Vest 1 + 2. Borgen 1984.

Huxley, Aldous. Den evige filosofi. St. Ansgars Forlag 1979.

OSHO. Hsin Hsin Ming: The Zen Understanding of Mind and Consciousness. OSO Media 2013.

Olesen, E P. Mystikkens vej til frihed. Skriveforlaget 2014.

Olesen, E P. Den mystiske oplevelse. Skriveforlaget 2016.

8 Se litteraturlisten, som nævner nogle buddhistiske, hinduistiske, taoistiske, kristne, sufistiske o.a. tekster, der efter min opfattelse formidler samme grundbudskab som Gerhead Terstegen

Disse tekster kan opfattes som budskaber, knyttet til og led i organiseret religion. Jeg opfatter dem som mystikertekster, der hviler i sig selv. Tekster, som under overfladen er fri af dogmatik, ritualer og al organiseret religion, jf. den indledende sammenfatning.

9 Se fx Moyers, Bill & Campbell, Joseph. Mytens magt. Politikens Forlag 1991.

Nogle eksempler på "klassisk mystik"

Bayat, Mojdeh & Jamnia, Mohammad Ali. Tales from the Land of the Sufis. Shambala, Boston & London 2001.

Bhagavad Gita. Oversat og gendigtet af Guni Martin. St. Ansgars forlag 1984.

Dhammapada - Buddhas læreord. St. Ansgars Forlag 1981.

Jesus, Teresa de. Sjælens slot. Thaning & Appel 1952.

Laotse. Tao Teh Ching. St. Ansgars Forlag 1995.

Shankara. Skelneevnens kronjuvel. St. Ansgars Forlag 1983.

Stolk, Sirkar van & Dunlop, Daphne. Hazrat Inayat Khan og sufibudskabet.

Thomasevangeliets. Oversat af Giversen, Søren. Gyldendal 1990.

Uvidenhedens sky¹⁰

Mennesket skelner mellem godt og ondt. Naturen gør det ikke. Naturen er ikke ond, når den tilføjer os skade. Mennesket har dette vilkår, som ingen Gud beskytter os imod. Jordskælv sker, tsunamier er. De er ikke onde.

Evnen til ondskab tilhører alene mennesket. Men onskaben, menneskets ondskab, sker aldrig vilkårligt. Uvidenhed, ubevidsthed er den store synder. Uvidenhed om egne emotioner og om vejen til at blive fri. Den uvidenhed, som reducerer

- *evnen til medfølelse og kærlighed, vores største gave,*
- *evnen til at overkomme og transformere de sår, naturen giver os,*
- *evnen til at forebygge og reducere skader på grund af junglelovens potenserede kræfter i os selv,*
- *evnen til at sætte os fri af fortiden emotionelle fængsel, som former så meget af livet bag vores ryg,*
- *evnen til at give os visdom, til at forandre kundskabens træ til visdommens træ.*

Ondskaben hører til hos os selv, er en del af skaberværket, en konsekvens af jeg-dannelsens møde med uforløste emotioner og naturens stærkeste intellekt.

De ubevidste, de dybt ubevidste emotioner forfører jeg'et, som ikke er i stand til at erkende sin ubevidsthed om disse kræfter. Det er jeg'ets afgørende, næsten fatale begrænsning: ubevidstheden om fortidens ophobede emotion, som også pave og præst må indse.

Men menneskets iboende kærlighedsevne, evnen til at se ud over egen næsetip, evnen til at give uden at kræve, er også stor.

Den evne kan langsomt opløse og forvandle de gamle emotioner, fjerne uvidenhedens sky, så vi ser os selv og næsten klart, ganske som vi gjorde, da vi var små, men tilført den voksnes opsamlede erfaring om godt og ondt, og om kærlighedens og medfølelsens vej til os selv i dybere forstand.

Den dybere forstand, den evighedens bevidsthedsdimension, som altid er der, som tålmodigt kalder på jeg'et, det jeg som ser og hører så dårligt på grund af fortidens emotion, som det ikke vil vide af.

Forvandlingens, kærlighedens og medfølelsens vej, er en del af vores natur. Kærlighedens store og små apostle har vist dens eksistens gennem årtusinder. Den har ikke kunnet udslettes fra vores biologiske og kulturelle arv, selv om mange forsøg er gjort.

Det er på tide, at vi indser jeg'ets begrænsede evne til at se sig selv, til at forstå forførelsen og uvidenheden, som truer os alle. Vi må vende os mod de kræfter i os og mellem os, som vil noget andet. Vi må lære af kærlighedens apostle, som har erfaret og vist os vejen - det langvarige, smertefulde opgør med vores egen uforstand.

Den uforstand som selv det største intellekt står afmægtigt overfor. Den uforstand, som jeg'et må have hjælp til at indse og forløse. Den hjælp, som er i os og mellem os, som vil os, som søger os via intuitionens budskaber om natten og om dagen.

Den hjælp, som længe, meget længe er så svær at mærke og forstå, men som alligevel er det, som gør livet værd at leve - glædens, kærlighedens og livets kilde i livets tidløse evighedsdimension. Den dimension så mange nærdødsoplevelere og mystikere fortæller om.

Den dimension, som kalder de gamle og nyere religiøse symboler frem i bevidstheden. Et symbolsprog som italesætter navnløse kræfter langt uden for jeg'ets begrænsede horisont. Et sprog, som repræsenterer følelse og oplevelse. Et sprog, som ikke kan forstås intellektuelt.

Det sprog, den bevidsthed viser vejen, ja den er vejen til at møde og slippe ud af fortidens emotionelle

¹⁰ Formuleringen (= symbolet) "uvidenhedens sky" bruges også i en mystikertekst "Uvidenhedens sky" fra 1300-tallet. Her er betydningen anderledes, jf. tekstens fulde titel "Uvidenhedens sky- hvori sjælen bliver ét med Gud".

fængsel og jeg'ets begrænsninger. Intellect og teologi er ikke til megen hjælp på denne vej, snarere tvært imod.

Når de gamle emotioner er fordøjede og væk, bliver jeg'ets opgaver ganske få og små. Jeg'et bliver en tjener for visdommen og intuitionen, for kærlighedens dybere væsen. Det samme gør intellectet.

Livet bliver lettere, glæden større, friheden naturlig, kærligheden meget dybere. Lysten til at give bliver større end lysten til at kræve og få, og der gives fra en følelse af indre overskud, et overskud der vokser jo mere der gives.

2013.06.11 Erik Palle Olesen